

Hoeveel en waar komt het voor?

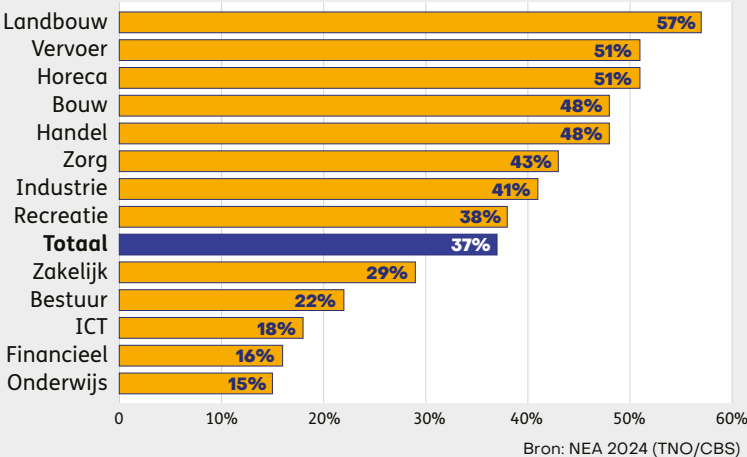
Van alle werknemers moet

Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

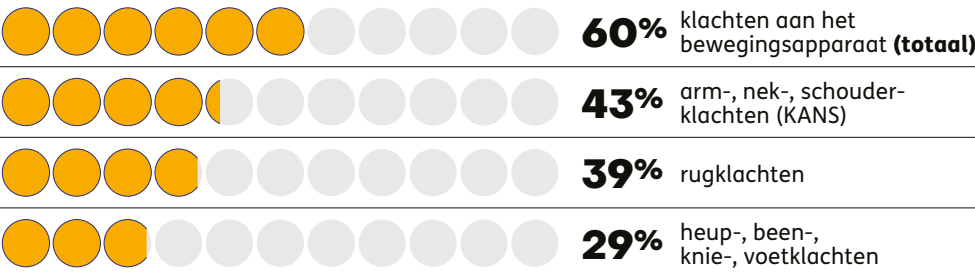
- 37% fysiek belastend werk doen (TOTAAL)
- 28% regelmatig herhaalde bewegingen maken
- 20% regelmatig kracht zetten in het werk
- 10% regelmatig in ongunstige houdingen werken
- 8% regelmatig gebruik maken van materiaal of voertuig dat trillingen veroorzaakt

Sectoren waar fysiek belastend werk het meest voorkomt

Gevolgen voor de gezondheid

Van alle werknemers had:

Deze klachten zijn ontstaan in de laatste twaalf maanden, al dan niet door werk

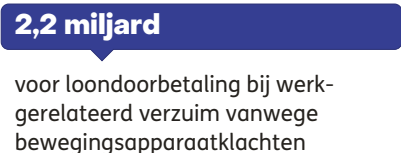
Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

Beroepsziekten

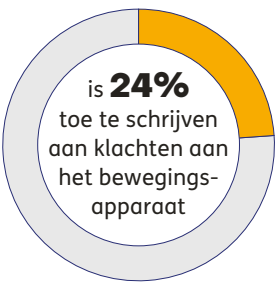
Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

Kosten

Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

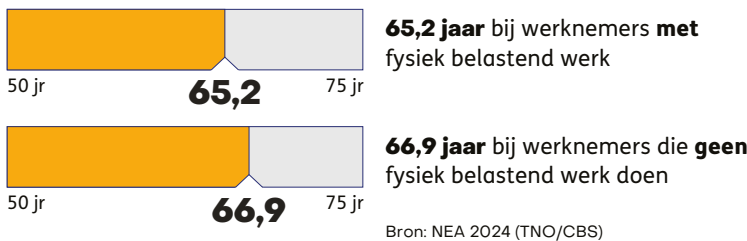
Van alle werk-gerelateerde verzuimdagen

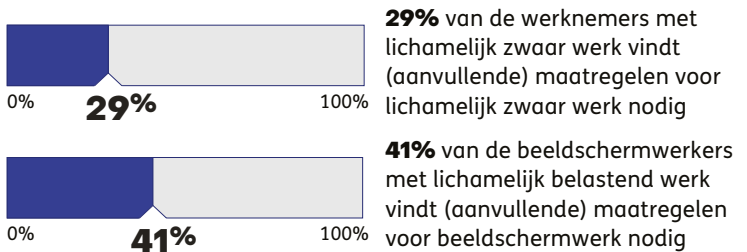
Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

Kunnen doorwerken

De leeftijd tot welke werknemers van 50 jaar en ouder denken te kunnen doorwerken (lichamelijk en geestelijk in staat zijn) is:

Maatregelen

Bron: NEA 2024 (TNO/CBS)

Vormen en gevolgen van fysieke belasting

In alle sectoren komt lichamelijk belastend werk voor. In deze factsheet bespreken we fysieke overbelasting, maar er kan ook sprake zijn van fysieke onderbelasting, zoals bij beeldschermwerk en langdurig zitten. De verschillende vormen van fysieke belasting kunnen leiden tot klachten in verschillende lichaamsregio's. Tillen is vaak gerelateerd aan rugklachten, duw- en trekbelasting kan leiden tot schouderklachten, hand-armtaken en -trillingen kunnen leiden tot klachten aan armen, nek en schouders (KANS-klachten). Klachten aan de spieren en gewrichten kunnen ook ontstaan als er vaak of langdurig in een niet neutrale houding gewerkt wordt, bijvoorbeeld bij ver reiken met de armen, op de knieën werken of voorovergebogen staan.

Lichamelijk belastend werk komt niet alleen in Nederland veel voor. Europa-breed staan repeterende handelingen (63%) en zware patiënten of lasten tillen (52%) in de top 5 van door werkgevers genoemde arbeidsrisico's¹.

Preventie

Een preventieve aanpak van fysieke belasting helpt om klachten op de lange termijn te voorkomen. Werkgevers hebben de verantwoordelijkheid de risico's te kennen en passende maatregelen te treffen. Maar hoe kom je tot een goede aanpak fysieke belasting? De [Wegwijzer Fysieke Belasting](#) kan daarbij helpen, van risico-inventarisatie en het verkrijgen van draagvlak tot implementatie en borgen van maatregelen. Het startpunt hangt af van welke stappen je al hebt doorlopen.

Risicobeoordeling fysieke belasting

Elk bedrijf met personeel moet een preventiemedewerker aanstellen en een RI&E uitvoeren en vastleggen. In een Plan van Aanpak (PVA) moeten maatregelen vastgelegd worden voor het verminderen van gesignaleerde risico's. In diverse sectoren zijn voor dit doel sectorspecifieke instrumenten ontwikkeld, die de voorkeur verdienen. Zijn er geen sectorspecifieke instrumenten beschikbaar, dan kan de Checklist Fysieke Belasting gebruikt worden voor een eerste check op risico's. Met deze checklist krijg je in korte tijd een indicatie van de mogelijke risico's die in een taak aanwezig zijn voor alle aspecten van fysieke belasting. Op onderdelen waar geen risico's worden gevonden, zijn ook geen vervolgacties nodig. Als uit de eerste check blijkt dat er fysieke belasting risico's aanwezig zijn binnen een bedrijf (of als dat al bekend was), is het belangrijk goed zicht te krijgen op de precieze oorzaken. In dat geval is een gedetailleerde risicobeoordeling fysieke belasting nodig. Als hiervoor geen (branche)specifieke instrumenten beschikbaar zijn, kunnen generieke vervolginstrumenten ingezet worden: [tillen](#), [handarm-taken](#), [duwen en trekken](#), [trillingen](#), [werkhoudingen](#) en [beeldschermwerk](#).

In complexe situaties, bijvoorbeeld bij combinaties van verschillende vormen van fysieke belasting, adviseren we een ergonoom te raadplegen voor risico-inventarisatie en -evaluatie.

Kijk [hier](#) of er een RI&E beschikbaar is voor jouw branche. Op RIE.nl is ook informatie te vinden over het zelf opstellen van een RI&E.

Maatregelen volgens de Top-strategie

Als de risico's en oorzaken bekend zijn, kun je een plan van aanpak gaan opstellen, dit is een wettelijke verplichting. Hanteer bij het opstellen van een plan van aanpak de **TOP-strategie** (Technische – Organisatorische – Persoonsgebonden maatregelen). Dit is de vertaling van de arbeidshygiënische strategie voor fysieke belasting en geeft de volgorde aan waarin naar oplossingen gezocht moet worden. Maatregelen die de oorzaak van de overbelasting wegnemen (bronaanpak) hebben de voorkeur.

Vooral de volgende maatregelen zijn effectief:

- technische maatregelen, zoals til- en transporthulpmiddelen, optimaliseren van de werkhoogte of verminderen van het tilgewicht;
- organisatorische maatregelen, zoals herontwerp van het werkproces, taakrotatie tussen zwaardere en minder zware taken of het nemen van pauzes.

Meer informatie over effectieve maatregelen vind je [hier](#).

Veel branches en sectoren hebben een arbocatalogus met specifieke oplossingen die passen bij het werk in de sector. Is deze er niet, kijk dan naar oplossingen in een sector met vergelijkbare werkzaamheden.

Op zichzelf zijn persoonsgerichte maatregelen zoals voorlichting en tiltraining weinig of niet effectief in het verminderen van de risico's. Maar in combinatie met technische en organisatorische maatregelen is het van groot belang dat werknemers voorlichting en/of training krijgen om zich bewust te worden van de gezondheidsrisico's en te

leren wat zij zelf kunnen doen om klachten te voorkomen. Bijvoorbeeld door aangeboden hulpmiddelen op de juiste manier te gebruiken. Immers, werknemers hebben net als werkgevers een verantwoordelijkheid om gezondheidsklachten te voorkomen. Naast het bijwonen van voorlichting en instructie of training moeten werknemers daarom ook knelpunten wat betreft gezondheid en veiligheid melden. Als werkgevers en werknemers in gesprek blijven kunnen zij samen tot een gezonde en veilige werkomgeving komen. Een manier om hiermee een goede start te maken is het inzetten van instrumenten die werknemers zelf in kunnen vullen zoals bijvoorbeeld de test [HoeTopWerkJij?](#), het instrument [BewustBelast](#), of het instrument [Beter Achter je Schermen \(BAS\)](#) voor risicobeoordeling bij beeldschermwerk. Deze instrumenten geven werknemers beter inzicht in hun risico's en wat zij zelf kunnen doen om de risico's te verminderen.

Als passende maatregelen vastgesteld zijn, moeten deze worden ingevoerd. Raadpleeg daarvoor, en ook voor het borgen van maatregelen, de [Wegwijzer Fysieke Belasting](#).

Meer informatie over fysieke belasting:

fysikebelasting.tno.nl

Bronnen

1. First findings of the European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks (ESENER), EU-OSHA, 2024.

Vormen en gevolgen van fysieke belasting

In alle sectoren komt deze factsheet bespreken kan ook sprake zijn bij beeldschermwerk en vormen van fysieke belasting in verschillende lichaamsdelen aan rugklachten, duw- en schouderklachten, hand- en leiden tot klachten aan de klachten). Klachten aan de ook ontstaan als er veel houding gewerkt wordt armen, op de knieën v

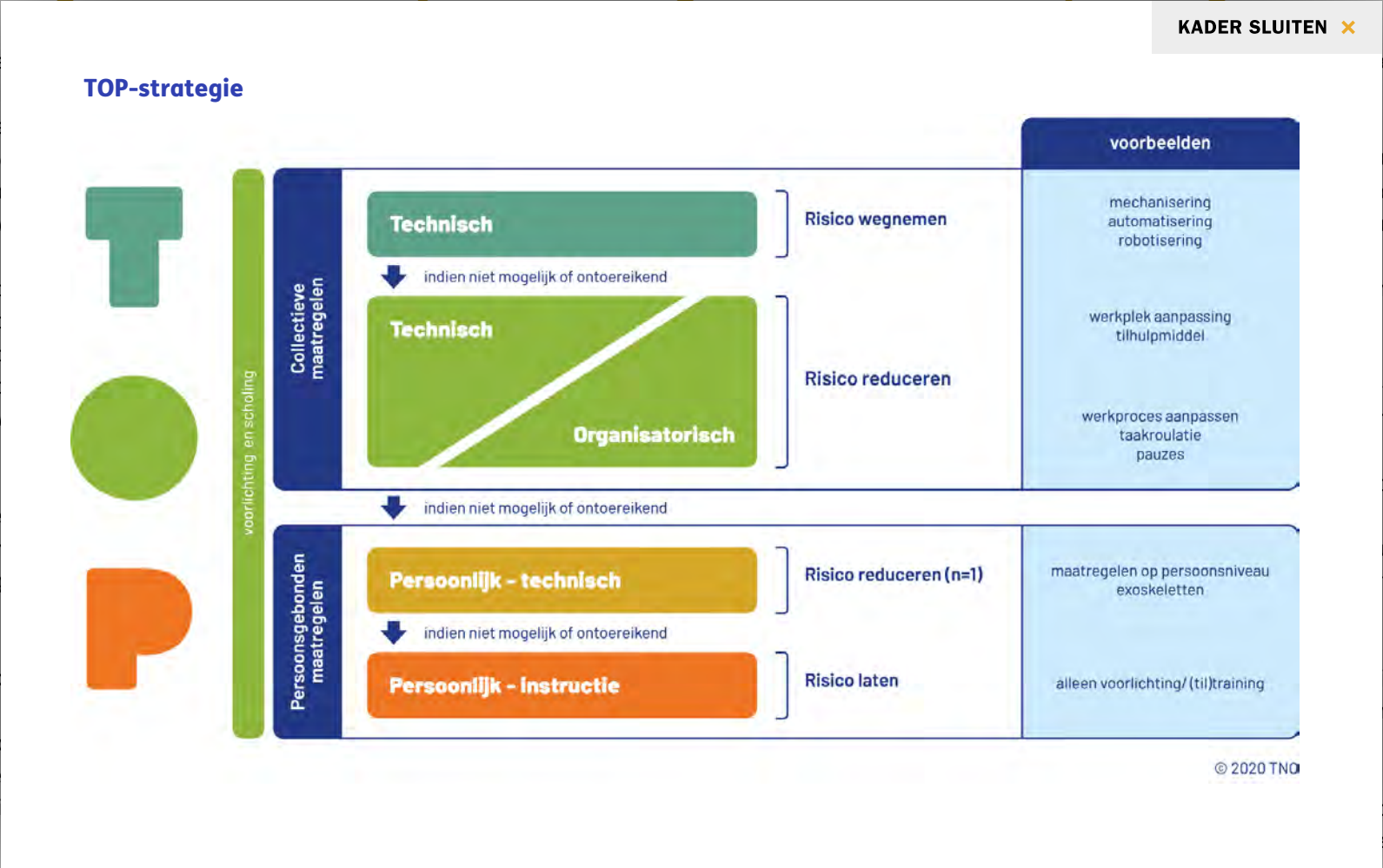
Lichamelijk belastend veel voor. Europa-breed (63%) en zware patiënten van door werkgevers g

Preventie

Een preventieve aanpak klachten op de lange hebben de verantwoordende passende maatregelen een goede aanpak fysieke Belasting kan daarbij het verkrijgen van draagvlak tot implementatie en borgen van maatregelen. Het startpunt hangt af van welke stappen je al hebt doorlopen.

Risicobeoordeling fysieke belasting

Maatregelen volgens de Top-strategie

zijn, kun je een plan en wettelijke verplichtingen een plan van aanpak – Organisatorische – dit is de vertaling van voor fysieke belasting oplossingen gezocht oorzaak van de over- hebben de voorkeur.

effectief: en transporthulpmid- hoogte of verminderen als herontwerp van het zwaardere en minder izes. tregelen vind je [hier](#).

en arbocatalogus met het werk in de sector. gen in een sector met

Kijk [hier](#) of er een RI&E beschikbaar is voor jouw branche. Op RIE.nl is ook informatie te vinden over het zelf opstellen van een RI&E.

maatregelen zoals voor- effectief in het vermin- deren van de risico's. Maar in combinatie met technische en organisatorische maatregelen is het van groot belang dat werknemers voorlichting en/of training krijgen om zich bewust te worden van de gezondheidsrisico's en te